

ELŐFIZETÉS
ARAD ÉS VIDÉKEK
 Egy évre ... 180 Lei
 Három évre ... 500 Lei
 Egy negyed évre ... 45 Lei
 Egy hónapra ... 15 Lei

Hirdetéseket
 irásbba szerinti.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi 68 csanádi egyetemi
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 897.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvardul Regele Ferdinánd I. (József tén. ut.) 33
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szombat, április 30.

Valóság a kormányban.

BUCURESTI. Kormánykörökben szó van arról, hogy a parlament megnyitása előtt újabb változás történik a kormányban. Biztos forrásból azt jelentik ugyanis, hogy *Garofid* miniszter megtartja a földművelésügyi tárcát, míhelyt azt az uradalnak tárcájától különválasztják.

BUCURESTI. Minthogy *Gróza* miniszter a közlekedésügyi miniszterium ideiglenes vezetését átvette, kénytelen volt tervezett erdélyi útját elhalasztani.

BUCURESTI. Közvetlen a húsvéti ünnepek után a kormány delegációt fog kinevezni, amely Lengyelországgal való gazdasági konvenció létesítése céljából Varsóba fog utazni.

A Bánát határai.

BUCURESTI. A Párisból éppen most hazaérkezett *Brediceanu* miniszter a bánáti képviselőkkel közölte, hogy a legfelsőbb tanács még több községet ítél Romániának, amelyeket szerbek tartanak megszállva. Ezek a községek a következők: Ostern, Ujvár, Csene, Horvátkócsa, Oregfalu és Nagyzsám. Marienfeld a román Bánátban marad. A határ Marienfeld és Mokrin között húzódik. A pontos határt egy bizottság fogja végérvényesen megállapítani. Egy másik bucurestii jelentés megerősíti azt a hírt, hogy Szerbia bizonyos feltételek mellett hajlandó lenne arra, hogy a versec-fehérséplomi vonalról Románia javára lemondjon. Erről a belgrádi román követ *Take Ionescu* külügyminiszternek terjedelmes jelentést küldött. Valószínű, hogy az erre vonatkozó tárgyalások Románia és Jugoszlávia között legközelebb már megindulnak.

Országos ügyvédkongresszus.

Május 6, 7 és 8-án lesz Bucurestiben az országos ügyvédi kongresszus, amelyre a miniszterium feláru vasúti jegyeket bocsájtott az ügyvédek rendelkezésére. A kongresszuson az ügyvédek helyzetét érintő kérdéseken kívül eldöntik azt a kérdést is, hogy a csatolt területeken levő ügyvédek milyen feltételek mellett tárgyalhatnak a Regatban és viszont a regatbeliek a csatolt területeken? A kongresszuson az ügyvédi rendtartást megváltoztatják olyan értelemben, ahogy a kormány előtt jelenleg is fekszik. Tudniillik a Regatban az ügyvédi gyakorlatához nem volt szükséges a doktorátus megszerzése, elegendő volt a jogvégzettség. A határozat valószínűleg olyan lesz, hogy csak azok folytathatnak ügyvédi gyakorlatot ezentúl, akiknek doktori oklevelük is van. Értesülésünk szerint több aradi ügyvéd is részt vesz a kongresszuson.

Nem lesz megszállás: ha Németország lefizeti az egymilliárdos részletet.

PARIS. A francia kormány lemondott arról, hogy újabb német területeket szálljon meg, de csak abban az esetben, ha Németország az egymilliárd német márkát május 1-én lefizeti és ha a további 11 milliárdot meghatározott időn belül fizeti meg.

SRASSBURG. A délfrancia katonai kerületben két hadosztály áll készenlétben és várja a rajnai tartományokba való elszállítását.

PARIS. Briand francia miniszterelnök a washingtoni francia nagykövettel tegnap közölte, hogy a német javaslatok

igen kedvezőnek hatnak reá. További német területek megszállása valószínű és a megszállás egy hét múlva végre is hajtható, miután ebben a kérdésben a szövetségesek teljesen megegyeztek.

BERLIN. Simons külügyminiszter a birodalmi gyűlésben kijelentette, hogy Franciaországgal a megegyezést a jóvátétel kérdésében kizártnak tartja, mert Franciaország nem látja be, hogy a két nemzet mennyire egymásra van utalva. Azonban nem mond le arról a reményről, hogy a jóvátétel kérdésében tárgyalásokra kerül a sor.

Megkezdődött az állampapírok lebélyegzése

(A nyolcadik hadikölcsön kötvényeit beváltják.)

A napokban vette kezdetét az aradi pénzügyigazgatóságnál az állampapírok bejelentése és lebélyegzése. A bejelentés határideje május 10. Miután ez a határidő tulságosan rövid a feldolgozandó nagy anyagra való tekintettel s minthogy ezt a határidőt is meg rövidíti a közbeeső öt napos ünnepi szünet, az aradi pénzügyigazgatóság a kérelemmel fordult az aradi pénzügyigazgatósághoz és a clujai (kolozsvári) pénzügyi államtitkársághoz, hogy a határidő legalább egy hónappal hosszabbítsák meg.

A lebélyegzés és a bejelentés alá tartoznak a volt osztrák-magyar monarchia által 1918. október 31-ig kibocsájtott összes járadékok, államkötvények és mindennemű pénztárjegyek. Ezek közül az 1918. július 28-ika előtt kibocsájtott állampapírokat esupa-

nyelvényekkel fogja ellátni az aradi pénzügyigazgatóság, míg az 1918. július 28-tól 1918. október 31-ig kibocsájtott kötvényeket elismervény ellenében bevonják. Ez utóbbi kategóriába tartozik tehát a nyolcadik hadikölcsönkötvény is, amelyekről egy aradi lap tévesen azt közölte, hogy nem kerül beváltás alá. A nyolcadik hadikölcsön kötvényeket is 1918. október 31 előtt bocsájtották ki, tehát ezek is éppen olyan beszámítás alá esnek, mint azok a hadikölcsönök, amelyeknek címletei ezidő szerint Budapesten vannak létben. A pénzügyigazgatóság azokat a címleteket, amelyek budapesti létben vannak, értesülésiünk szerint szintén be fogják jelenteni. Az erre nézve kiadott rendelet szerint az ilyenemű bejelentéseket a vezérigazgatóság szintén tudomásul veszi.

Felmondották a pincérek kollektív szerződését.

A kávéesók, vendéglősök és alkalmazottaik között kötött kollektív szerződés május 8-án jár le. Erre vonatkozólag és az új kávéházi és vendéglői árak által létrejött helyzet ügyében kérdést intéztünk az egyik aradi kávéház tulajdonosához, aki a következő felvilágosítást adta:

A kávéesók és vendéglősök ipartársulata és a pincérek között kötött kollektív szerződés május 8-án jár le. A kávéház- és vendéglőtulajdonosok most ugyyszólván dilemma előtt állanak, mert nem tudják, hogy az új alacsony árak mellett mennyiben fognak módot találni arra, hogy az új alacsony árak mellett mennyiben fognak módot találni arra, hogy alkalmazottaikkal a kollektív szerződést meghosszabbítsák. A tulajdonosok mindenesetre igyekezni fognak majd áthidalni az esetleg felmerült ellentéteket. A kávéházak forgalmainál ezideig nem mutatkozott lényeges differencia, de a bevétel körül igen. Az alkalmazottak körében már bizonyos nyugtalanság észlelhető. A pincérek azt hangsúlyozták, hogy az az

előtti 28-30 letes napj keresetükkel szemben most 20-22 lethez jutnak csak. Ennek következtében a kávéházakban már számos felmondás történt. Tudomásom szerint az elégedetlen alkalmazottak Timisoarara (Temesvárra) és Clujra (Kolozsvárra) utaznak és ott keresnek majd megélhetést. A kávéházak forgalmában egyébként a nyártól várunk majd erősebb fellendülést. Az üzeneköltségek egyelőre nem csökkentek, az anyagbeszerzés pedig a hatósági árleszállítással nincsen arányban.

A kávéházi és éttermi munkások szakszervezete részéről a következő felvilágosítást kaptuk: A kollektív szerződés május 8-án jár le. A munkaadók már egy hét tel ezelőtt felmondották a kollektív szerződést azzal az indoklással, hogy a most megállapított maximális árak mellett nem tudják tovább fizetni az eddigi percentuális felszolgálati díjat. Mi mindenesetre arra az álláspontra helyezkedünk, hogy a kollektív szerződést jelenlegi formájában három hónappal hosszabbítsák meg. Mi nem akarunk többet kér-

ni, mert belátniuk, hogy a munkaadók helyzete igen nehéz. De viszont azt sem akarjuk, hogy a kávéházi és éttermi munkások megrövidüljenek. Mi hajlandók lennénk ahba is belemenni, hogy lemondunk a percentuális felszolgálati díjról, ha a munkaadók egy kávéházi munkásnak havi 1500-1300 leu, egy-egy vendéglői munkásnak pedig havi 800 leu és el látást adnak. Mindenesetre a meginduló tárgyalások folyamán tisztázódnia kell annak is, vajjon a munkaadóknak jogukban van-e leszállítani a felszolgálati százalékot akkor, amikor a polgármester ur a maximális alkalmazásával határozatban kimondotta, hogy az új árakban az eddigi felszolgálati díjak is beemfoglaltatnak.

Tirol Németország mellett döntött

BECS. Tirol a szövetségesek legnagyobb ellenkezése ellenére is megtartotta a népszavazást. A lejtes napon keresztül tartó szavazás a legnagyobb nyugalommal folyt le. Az eredményt a lomeg ujjongása közben a városok erkélyéről hirdették ki. A szavazás ugyyszólván egyhangúnak tekinthető, amennyiben a Németországhoz való csatlakozás mellett több mint száztizenkétzren, ellene pedig mindössze ezernégy százán szavaztak. Az eredmény kihirdetése után Greil immsbrucki polgármester elrendelte a házak kivilágítását és fellobogóztatását. Amint a tirolai népszavazás eredménye Berlinbe érkezett, Löwe a birodalmi gyűlés elnöke a Reichstagban kijelentette, hogy bizik a németek erejében. Egyúttal megköszönte a tiroliaknak az összetartó megnyilatkozást. A szövetségesek tudomására hozták Ausztriának, hogy a népszavazás miatt megvonnak tőle mindenféle segítséget. Mialatt az osztrák Tirolban a szavazás eldőlté, hogy Németországhoz kívának tartozni, azalatt Déltirolban óriási tüntetések voltak az olaszok ellen és felvonulásokat rendeztek Északtirol mellett. Bozenben kihirdették az ostromállapotot.

Görögország államcsíny előtt.

ATHÉN. Görögország politikai helyzete válságos. A politikusok arról tanácskoznak, nem volna-e jobb, ha Konstantin király helyére György trónörökösöt ültetnék a trónra. A nép elégedetlenkedik a harcéri veszteségek és vereségek miatt és most bánja azt, hogy a népszavazás alkalmával Konstantin érdekében foglalt állást. A jelek arra vallanak, hogy György trónörökös pártja államcsínyt készít elő.

PARIS. A görög hadsereg frontjának északi szárnyán vereséget szenvedett. Az athéni kormány négy évfolyamot fegyverbe hívott.

LONDON. Ideérkezett jelentés szerint a görög kormány szerződést kötött a Wrangel-csapatok maradványával, amely szerint

Zsebtolvajból — pénzbiztos.

Romániának ugyszólván minden városában „működött” már Lax Mihály, a rendőri körökben jól ismert zsebmetsző. Hónapok óta körözik, de eddig nem tudtak nyomára jönni. Rengeteg zsebtolvajlason kívül betöréssel is vádolyva van. Miután a hosszú nyomozás eredménytelen maradt, az a gyanu merült fel, hogy Lax Mihálynak sikerült a határon átszökni. Ezért a román bünygyi hatóságok megkeresést intéztek a szomszédos államok rendőrségeihez, az esetleg ott tartózkodó Lax Mihály kiadatásának ügyében. Mint most Ungvárról jelentik, a megkeresésnek sikere volt, mert Aknaszlatinán sikerült letartóztatni Lax Mihályt. A zsebtolvaj a kis országban szép karriert futott, mert sikerült ott magát pénzbevéltő biztossá kinevezettni. Mint ilyen működött is a pénzbevéltőnél. A hivatalba beült zsebvágót azonnal letartóztatták és megtörtént az intézkedés, hogy a hírhedt zsebvágó, a legrövidebb idő alatt a román igazságszolgáltatás kezébe jusson. Egyidejűleg Aknaszlatinán megindították a vizsgálatot olyan irányban, hogy kit terhel Lax Mihály kinevezéséért a felelősség.

A divat nyári uralma

A „Neue Freie Presse” érdekes divatlevelet hoz a küszöbön álló nyáron uralkodó női divatról. A levél szerint a most következő nyáron a prémeik igen jelentékeny szerephez jutnak. Igen divatosak lesznek a vakondok kabátkák. Igen érdekesek a rüss-gallérok, bő, húzott-ujakkal. A kabátokat elegáns utcai öltönyhöz csakugy viselhetik, mint a bluzhoz és szoknyához. A csodaszép keresztcsokó és ezüstcsokó stólaikon kívül coboly, menyét stólaikat is fognak viselni, természetes kidolgozásban. Ezek a stólaik végtelenül könnyűk és simulékonyak. A bécsi Penickek és Reiner szörmedivatház egy újfajta szörmet is tartogat a női közönség meglepetésére. A divat ebben az időben a selymet, a creppet és a tricót részesíti előnyben. A kosztium és a köpenydivat elsősorban homokszínű covercoatokat és a különböző divatszínű gabardinereket részesíti előnyben. A selyem tricót-ot legkedvesebb színei a homokszínű és a bronz. A crepdesine az uralkodó kelmék sorába jut. Használják a legkülönbözőbb élénk színpompában, de különösen a homokszínű, a világosszürke és a frais jut uralomra. A creppel egyenlő kedvezésben részesül a georgette, kalapdiszre és ruhára egyaránt. Kedvelt kelme a fulard is, aranybarna, szürke és kék színben, a legmodernebb mintákkal borítva. A legfőbb követelmény, hogy az alapszín és a dísz is élénken hassanak. Oly divatstílus ez, amely tényleg új, bájos és elegáns. Az így elkészített toilettre nem is kell külön dísz s így a divat ez alkalommal az olcsósággal is számít. Kerestnek fog örvedeni az etamine egy színben és beszótt mintákkal, a tiszta vászon, a ripszvászon olykor világosabb piros színekben és nűansokban, kosztümök számára. Csikos, vagy parirozott eponge is divatba jut e nyáron.

Letartóztatták Csávossy bárónőt.

(Egy kleptomániás mánásasszony.)

Évekkel ezelőtt nagy feltűnést keltett Temesmegyében Csávossy báró halála után az a felfedezés, hogy a dúsgazdag báró végrendeletét meghamisították. Évekig foglalkoztatta a hatóságokat a nagy végrendelet-hamisítás, amelyből áldatlan családi viszálkodások is származtak. Kompromittálva volt a végrendelet-hamisításban Rajasicsné, született Csávossy bárónő, az elhunyt báró leánya is, akit családja emiatt kitagadott és megvont tőle minden anyagi támogatást. Ma érdekes táviratot kaptunk Budapestről Csávossy bárónőről, akit a magyar államrendőrség közel száz lopási eset miatt letartóztattott. Budapesti tudósítónk távirata a következő:

A budapesti államrendőrség őrizetbe vette Rajasicsné Csávossy bárónőt, aki ellen kilencvenegy bűnygyben folyik az eljárás. A bárónő különböző helyeken lopásokat követett el és állítólag

kleptomániás. A rendőrségen kihallgatták a bárónő nővérét, aki elmondotta, hogy családja régen kitagadta Rajasicsnét, mert állítólag része volt a Csávossy-féle ismeretes végrendelet-hamisítási ügyben. Közölte azt is, hogy Rajasicsné ellen Temesmegyében is bünygyi eljárás folyik, mert állítólag 180 ezer koronát lopott. A budapesti államrendőrség a temesmegyei hatóságokhoz fordult, hogy adatokat kapjon a bárónőről. Herotelendy temesmegyei főszolgabíró átiratban közölte, hogy Rajasicsnén a kleptomániás hajlamok már gyermekkorában is mutatkoztak, ami miatt a Csávossy-családnak sok kellemetlensége volt. Megemlítette azt is, hogy a bárónő Módos községben egy parasztleányt akart rábírní arra, hogy mérgezze meg az urát, Rajasics bárót. A budapesti államrendőrség széles körben folytatja a nyomozást, hogy a bárónő összes bűneit kiderítse.

Középeurópa Eldoradoja.

(A zágrábi tőzsde elnöke Jugoszlávia pénzügyeiről.)

Zágráb. Dusan Plavsics, a zágrábi tőzsde elnöke és a Jugoszláv Bank vezérigazgatója Jugoszlávia pénzügyi helyzetéről a következőket mondotta a sajtó képviselői előtt: Jugoszlávia pénzügyi helyzete abszolút kedvezőnek tekinthető. Jugoszlávia a kimerítetlen gazdagság országa. Nem hiszem, hogy még egy másik országot találjanak, ahol a bankjegyforgalom az ország lakosainak számához viszonyítva oly kicsi volna. De az újabb bankjegykibocsátás sem járna veszedelemmel az ország pénzügyi helyzetére tekintettel arra, hogy teljes fejlődésben levő iparunk és bányáink, melyek még kihasználatlanok, teljes fedezettel szolgálnak. A mi bankunk magatartása a többi bankokkal szemben jóakratu. A jugoszláv bank aktivitása hasonlít az Osztrák-Magyar Bankéhoz, csak a miénk konzervatívabb, mint az, amit azonban a mai körülmények között nem vehetnek szemünkre. A jugoszláv bankok szervezete Zágrábban van koncentráva. A belgrádi és laibachi bankok inkább lokális jelentőségűek, annak dacára is, hogy egyik-másik az utóbbi időben kiterjesztette üzletkörét az ország más részeire is. A nagy jugoszláv bankok 100—200 millió alaptőkével és tekintélyes tartalékokkal mind Zágrábban vannak. A külföldi tőkével alapított bankok viszont majdnem mind Belgrábban vannak.

— Természetes, hogy a bankjaink nem képesek ügyfeleik minden szükségletét saját pénzkészletükből kielégíteni és ezért kénytelenek az idegen tőkéhez is folyamodni. Amint a nemzetközi piacon nagy konkurrens-harc indult meg az antant országok és a német és osztrák árúk és termékek között, éppen ilyen kemény harcot kell legyőznünk a helyi pénzpiacra is. Győzelmi sánszai annak vannak, aki hamarabb jelentkezik tőkéjének hasznos befektetésével. Bizonyos idegen tőke előnyben részesítéséről is beszélhetünk. Nem tagadhatjuk, hogy a régi ószszeköttetések és helyi ismeretek

alapján a központi hatalmak tőkéje bizonyos előnyre számíthat, annál inkább, mert a központi hatalmak veszik át termékeink fölöslegét. A jövőt illető kilátásaink a lehető legoptimistikusabbak. — Rendkívüli természeti kincseink és gazdag nyersanyagforrásaink képezik nemzeti vagyonunkat és nemzeti gazdaságunk jó irányu fejlődése érdekében az idegen tőkét magunkhoz vonhatjuk anélkül, hogy félnünk kellene tőle. Nálunk semmi alapja sincs a tőke vagy a nemzeti vagyonnak „elidegenítésétől vagy eltulajdonításától” való félelemnek.

Abray Lajos meghalt.

Tegnap reggel Abray Lajos nyugalmazott felsőkereskedelmi iskolai igazgató hosszabb betegség után meghalt. Abray Lajos csaknem ötven esztendeig a tudományos ismeretek és a nemzetgazdaság terén munkálkodott. Mint a felsőkereskedelmi iskola igazgatója ő alapította meg a tanítészeti népszerűsítő és 25 éven keresztül számos hasznos tagot nevelt a praktikus kereskedői pályára. Szaktudása és nagy akarat ereje sok jellemes férfit nevelt és többen volt tanítványai közül a társadalomban vezető szerepet játszanak. A praktikus közhasznú ismeretek mellett azonban magasztos és ideális célokat tűzött maga elé és azokat az ifjúság lelkébe igyekezett plántálni. Szaktudománya mellett a társadalomnak minden olyan mozgalmában, amely a haladást elősegítette, résztvett, sőt nem egy eszmének kivételében vezető szerepet vitt. Mindig az volt a törekvése, hogy a társadalmat és az embereket, így Arad városát is egy szebb és jobb jövő megvalósítása felé vezesse. Sokan nem értették meg őt. De akik közelebb állottak lelkéhez, azok tudták, hogy törekvése igaz és tiszta szívből fakadt. Az evangélikus egyháznak hű tagja volt. Az aradi egyháznak negyven éven keresztül volt jegyzője, majd egyháztanácsosa. Abray Lajos 1852-ben Békéscsabán született. Középiskoláit itt végezte, majd Budapestre ment, ahol az

egyetemi tanulmányai elvégzése után nevelősködött. Az aradi reáliskola megnyitásakor tanárnak hívták Aradra. Később a felső kereskedelmi iskola igazgatója lett. Hosszabb ideig értékes tagja volt Arad város törvényhatósági bizottságának. Temetése holnap, szombat délután 4 órakor lesz az evangélikus templomból. A gyászszertartást Frint Lajos evangélikus lelkész betegsége miatt Csécsy Imre református lelkész végzi. Abray Lajos halála városunkra igaz, őszinte megilletődést kelt.

Allampolgársági nyilatkozat.

(Repatriáltak értékpapirjait nem hálvezzik felül.)

Az aradi királyi pénzügyigazgatóság kézühez kapta a bucaresti pénzügyi kormány rendelkezését, mely szerint csakis román állampolgárok értékpapirjai belyegzhetők felül. A rendelet értelmében az értékpapirokat bejelentő lapon a következő nyilatkozatot kell tennie a bejelentőnek:

— Román állampolgár vagyok és román állampolgár is óhajtok maradni.

A repatriálás alá kerülők értékpapirjait az állam nem belyegzi felül. Itt említtük meg azt is, hogy a bankok a náluk létben levő értékpapirok sorszámaikat is kötelesek tudatni a pénzügyigazgatósággal.

Eltűnt uriasasszony.

(A névtelen levelek áldozata.)

Oradea-Mare (Nagyvárad.) A rendőrség néhány nappal ezelőtt kommunikét adott ki, amely hírül adja, hogy egy 35 év körüli előkelő uriasasszony, aki fekete ruhát viselt, imakönyvvel a kezében eltűnt otthonról. A jelentés teljes személyleírást adott, de hiányzott belőle az eltűnt uriasasszony neve. A városban nagy feltűnést keltett az eset, s csakhamar kiderült, hogy az eltűnt uriasasszony Kőszeghy József városi mérnök felesége. Az eltűnés mögött szomorú családi tragédia húzódik meg, amelyet névtelen levélírók idéztek elő. Kőszeghy nagyon feltékeny volt a férjére, aki egy intelligens urileánynak udvarolt. Találkozásukról az asszony névtelen levelet kapott, a melyek valószínűleg annyira elkeserítették Kőszeghynét, hogy otthagya családi tűzhelyét. Valószínű az a feltevés, hogy az uriasasszony öngyilkos lett, amit az is igazol, hogy eltűnésekor néhány sort hagyott hátra, amelyben azt mondja, hogy minden vagyonát a leánya öröklí. A rendőrség felkutatatta az egész város környékét, de eddig a nyomozás nem vezetett eredményre.

A márka árfolyásának árfolyama. Washington. A newyorki tőzsdén Harding választójegyzékének hatása alatt a márka árfolyama megszilárdult. A márka ránt élénk kereslet mutatkozott az árfolyam lényegesen magasabb volt, mint az előző napon. Nyilvánvaló, hogy az amerikai közönség bizik abban, hogy kormány a jóvátételi-konfliktus megoldásánál. A bécsi tőzsdén is egyszerre 20—26 ponttal emelkedett a márka árfolyama.

